

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет медичний, міжнародний
Кафедра анатомії людини**

**Силабус навчальної дисципліни
«Основи первинної хірургічної техніки та екстреної хірургічної допомоги у
практиці лікаря хірургічного профілю та внутрішньої медицини»**

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин /3 кредити. ІІІ рік навчання
Дні, час, місце проведення	Заняття проводяться в учбових кімнатах кафедри згідно з розкладом занять.
Викладач (-і)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аппельханс Олена Леонідівна. <i>Завідувачка кафедри, доктор медичних наук, професорка.</i> 2. Кошельник Олена Леніанівна, <i>кандидат медичних наук, доцентка</i> 3. Анцут Ольга Андроніківна, <i>старша викладачка, завуч кафедри.</i> 4. Урсу Олександр Юрійович, <i>старший викладач, керівник студентського гуртка</i>
Контактна інформація	Довідки за телефонами: <ol style="list-style-type: none"> 1. Аппельханс О. Л. 0674842052 2. Кошельник О.Л. 0679905679 3. Анцут О.А. 0504561236 4. Урсу О.Ю. 0971677773 <p style="text-align: center;">E-mail anatomy@onmedu.edu.ua</p>

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення: Основи первинної хірургічної техніки та екстреної хірургічної допомоги у практиці лікаря хірургічного профілю та внутрішньої медицини.

Пререквізити. Засвоєння дисципліни спирається на знання, здобуті здобувачем вищої освіти в процесі вивчення описової анатомії людини, гістології, цитології, цитології та ембріології, фізіології, патоморфології, патофізіології, пропедевтики внутрішньої медицини та хірургії, рентгенрадіології, латинської мови, іноземної мови (за професійним спрямуванням), медичної термінології, та інтегрується з цими дисциплінами.

Постреквізити. Засвоєння дисципліни закладає основи вивчення здобувачами вищої освіти клінічних дисциплін терапевтичного та хірургічного профілю, зокрема хірургії, нейрохірургії, анестезіології та інтенсивної терапії, акушерства і гінекології та іншими навчальними дисциплінами, де застосовуються хірургічні методи лікування, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання і професійної діяльності.

Мета дисципліни: набуття кожним здобувачем вищої освіти компетентностей та практичних навичок з первинної хірургічної техніки та екстреної хірургічної допомоги, обґрунтування їх знаннями з клінічної анатомії для вибору найбільш раціональних методів хірургічних втручань та надання своєчасної допомоги в екстремальних умовах.

Завдання дисципліни:

- вміння інтерпретувати топографо-анатомічні взаємозв'язки з позицій варіаційної та вікової клінічної анатомії;
- формування умінь застосовувати знання з клінічної анатомії для обґрунтування проведення первинних хірургічних маніпуляцій та надання екстреної медичної допомоги;

- формування вмінь вибору найбільш раціональних методів хірургічних втручань;
- вивчення первинної хірургічної техніки;
- оволодіння технікою основних оперативних прийомів та маніпуляцій.

Очікувані результати:

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- клінічну анатомію різних ділянок тіла для обґрунтування методів хірургічних втручань, виконання первинних хірургічних маніпуляцій та екстреної хірургічної допомоги;
- основні принципи та техніку використання хірургічних інструментів;
- техніку виконання основних оперативних прийомів та маніпуляцій.

Вміти:

- використовувати знання з клінічної анатомії для обґрунтування проведення первинних хірургічних маніпуляцій;
- використовувати знання з клінічної анатомії для вибору методів екстреної хірургічної допомоги та способів зупинки кровотечі;
- володіти хірургічними інструментами для проведення хірургічних маніпуляцій;
- володіти та демонструвати техніку роз'єднання та з'єднання тканин та виконання різних видів швів та вузлів на біологічних матеріалах, трупах та тренажерах;
- володіти та демонструвати основні методи зупинки кровотечі та перев'язки судин на протязі;
- володіти та демонструвати техніку ПХО ран в різних ділянках тіла.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (КУРСУ)

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять (30 год.), організації самостійної роботи (60 год.).

Методи навчання:

словесні (відповідь, пояснення, бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, робота з книгою);

наочні (малюнок, демонстрація, ілюстрація);

практичні (відпрацювання практичних навичок, робота на тренажерах та біологічному матеріалі, коректне користування хірургічним інструментарієм).

Форми самостійної та індивідуальної роботи здобувача вищої освіти (СРС та ІРС)

- теоретична підготовка до наступного практичного заняття;
- вирішення тематичних тестових завдань;
- вирішування тематичних ситуаційних задач;
- написання оглядів літератури, рефератів та презентацій за окремими темами навчального матеріалу з використанням додаткової навчальної та наукової літератури;
- ідентифікування анатомічних структур на топографо-анатомічних малюнках;
- виготовлення наочних засобів навчання (таблиць, муляжів, схем операцій та ін.).

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Класичний хірургічний інструментарій. Поділ на групи. Правила практичного використання інструментів. Правила утримання інструментів під час роботи.

Тема 2. Види швів. Вузли. Сучасний шовний матеріал та зшивальна апаратура. Формування практичних навиків виконання різних видів швів та в'язання вузлів.

Тема 3. Принципи роз'єднання та з'єднання тканин. Принципи ПХО ран. Способи тимчасової та остаточної зупинки кровотечі. Правила накладання джгута.

Тема 4. Місцеве знеболення. Інфільтраційна анестезія за Вишневським, правила виконання та особливості застосування цього виду анестезії. Провідникова анестезія (на прикладі знеболення при розкриттях нагнійних процесів на пальцях та долоні).

Тема 5. Клінічна анатомія ділянок склепіння черепа. Особливості зупинки кровотечі та обробки ран на склепінні черепа. Проникаючі та непроникаючі поранення черепа.

Тема 6. Клінічна анатомія шиї. Практичне використання зовнішніх орієнтирів шиї. Топографія судино-нервових пучків. Особливості зупинки кровотечі і обробки ран при пораненнях шиї.

Тема 7. Екстрена медична допомога при асфіксії. Особливості виконання у дітей. Ускладнення.

Тема 8. Клінічна анатомія грудної порожнини. Плевральна пункція. Проникаючі, непроникаючі поранення грудної порожнини. Ушивання рани легені. Поняття пневмотораксу. Правила закриття пневмотораксу.

Тема 9. Клінічна анатомія передньої стінки живота. Доступи до органів черевної порожнини, їх характеристика, переваги та недоліки. Пошарове розсічення та ушивання передньої стінки живота.

Тема 10. Ревізія черевної порожнини при проникаючих пораненнях живота. Резекція кишки. Кишкові шви. Кишкові анастомози.

Тема 11. Правила ушивання паренхіматозних органів черевної порожнини та заочеревинного простору при оперативних втручаннях або при пораненнях (печінка, селезінка, нирки).

Тема 12. Асцит: етіологія та патогенез. Пункція черевної порожнини при асциті. Пункція та катетеризація сечового міхура. Пункція заднього склепіння піхви при позаматковій вагітності.

Тема 13. Клінічна анатомія кінцівок. Особливості кровопостачання. Проекційні лінії та оголення судино-нервових пучків та правила перев'язки судин для зупинки кровотечі на протязі. Венепункція та катетеризація магістральних судин верхньої та нижньої кінцівок. Судинний шов.

Тема 14. Операції на кістках та суглобах кінцівок. Остеотомія, остеосинтез. Ампутації на кінцівках. Тримоментна конусо – колова та кістково – пластична ампутації стегна по Пирогову.

Тема 15. Практичні навички.

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1: підручник / В. І. Півторак, О. Б. Кобзар, С.М. Білаш [та ін.]; за ред. В. І. Півторака, О. Б. Кобзаря. - Вінниця : Нова книга, 2021.- 568 с.
2. Оперативна хірургія та топографічна анатомія: підручник / Ахтемійчук Ю.Т., Вовк Ю.М., Дорошенко С.В. [та ін.]; за ред. Ковальського М.П – 5-видання. Київ: Медицина, 2020. - 504 с.
3. Алгоритм виконання практичних навичок із клінічної анатомії та оперативної хірургії : посібник / Гнатюк М.С., Слабий О.Б., Татарчук Л.В., Кріцак М.Ю. - Тернопіль: ТНМУ. 2020. – 92 с.

Додаткова:

1. Короткий курс топографічної анатомії та топографічної хірургії: підручник / В.І. Півторак, О.Б. Кобзар, Ю.Г. Шевчук, Вінниця: Нова Книга, 2016 р.
2. Оперативна хірургія і топографічна анатомія голови та шиї: підручник/ В.І. Півторак, О.М. Проніна, Ю.М. Вовк [та ін.]; за ред. професорів: В.І. Півторака, О.М. Проніної. - Вінниця: Нова книга, 2016. - 312 с.
3. Koshelnyk E.L. Basics of clinical anatomy and operative surgery: study guide for students / E.L.Koshelnyk, A.G.Popov. – Odessa: Odessa State Medical University, 2019. – 103 p.

4. Загальна хірургія : базовий підруч. для студ. ВНЗ - мед. ун-тів й академій / С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, І. Д. Герич [та ін.] ; за ред. С. Д. Хіміча, М. Д. Желіби. - 3-є вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2018. - 607 с.
5. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти). - Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с.
6. Воєнно-польова хірургія: підручник / Я.Л. Заруцький, В.М. Запорожан, В.Я. Білий [та ін.]; за ред. Я.Л. Заруцького, В.М. Запорожана. – Одеса: ОНМедУ, 2016.

Електронні інформаційні ресурси

1. <https://info.odmu.edu.ua/chair/anatomy/files/109/ua>
2. <https://anatom.ua/>
3. <https://3d4medical.com/>

ОЦІНЮВАННЯ

Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття: методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі; максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
  2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття: методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок, ділова гра. максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час виконання алгоритму практичної дії, інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в рольовій грі, демонструє практичні навички під час виконання лікарських маніпуляцій на фантомі, інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час виконання алгоритму практичної дії та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.

«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час виконання алгоритму практичної дії та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.
-----	--

Підсумковий контроль: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною

шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика навчальної дисципліни відповідає правилам, встановленим “Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин” в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету

Вимоги дисципліни: обов'язкове відвідування аудиторних занять, активна участь в обговоренні питань, попередня підготовка до семінарських занять за допомогою учбово-методичних посібників і основний літературі, якісне і своєчасне виконання завдань для самостійної роботи, участь у всіх видах контролю (поточний контроль, контроль СРС, підсумковий контроль).

Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної

або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;

- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу. Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «відсутній», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Поведінка в аудиторії: здобувачі повинні стежити за своїм зовнішнім виглядом, слідкувати за своєю мовою, не допускати вживання нецензурних слів. Неприпустима фамільярність, грубість, неповага у спілкуванні зі своїм співбесідником, непристойна поведінка в будь-якій формі. Категорично заборонено вживати наркотичні та токсичні засоби. Не допускається вживання алкогольних та слабоалкогольних напоїв або перебування в стані, що ними обумовлюється, в будь-який час на території навчального закладу. Дбайливо відноситися до матеріально-технічної бази та навчальної літератури навчального закладу.